

сприяє збільшенню врожайності й поліпшенню якості продукції. Також використовується для оптимізації кореневого живлення і розвитку рослин в критичні періоди вегетації. Сприяє відновленню пошкоджених культур, в наслідок негативних дій природних умов, на клітинному рівні. Запобігає затримці зростання та розвитку рослин, які можуть бути викликані хімічним стресом від застосування пестицидів або інших несприятливих факторів та механічних пошкоджень. Використання біопрепаратів є цілком безпечним для людини, тварин, бджіл та для довкілля.

Список використаної літератури

1. Зміна клімату: наслідки та заходи адаптації : Аналіт. доп. / С. П. Іванюта та ін. ; ред. С. П. Іванюти. Київ : НІСД, 2020. 110 с. URL: <http://niss.gov.ua>.
2. Аверчев О. В., Нікітенко М. П. Біологічне землеробство на посівах проса. Таврійський науковий вісник. Серія: Сільськогосподарські науки. 2021. Вип. 119. С.3-8.
3. Аверчев О. В. Впровадження елементів біологізації при вирощуванні проса / О. В. Аверчев, М. П. Нікітенко // Проблеми науково-практичної діяльності: пошук інноваційних рішень. IV Всеукраїнська мультидисциплінарна науково-практична Інтернет-конференція, 20 вересня 2021, Україна, Херсон : збірник матеріалів. — Київ : Яроченко Я. В., 2021. – С. 7-11.
4. [СТОРІНКА БІО-ГЕЛЬ] «БІО-ГЕЛЬ» органічне добриво для рослин і ґрунтів. «Біо-гель». URL: <https://biogel.com.ua/> (дата звернення: 03.02.2021).
5. ХЕЛАФІТ®-комбі. *ХЕЛАФІТ®-комбі*. URL: <http://www.helafit.pro/production> (дата звернення: 03.02.2021).

УДК 633.12

Аверчев О.В.
доктор с.-г. наук, професор,
проректор з наукової роботи та міжнародної діяльності ХДАЕУ
averchev2011@ukr.net
Фесенко Г.О.
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
Annaavercheva@ukr.net
Херсонський державний аграрно-економічний університет,
м. Херсон, Україна

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОЩУВАННЯ ГРЕЧКИ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

Виробництво зерна має вирішальне значення для розвитку не тільки

галузей сільського господарства а й економіки в цілому. Продукція зернових культур – сировина для переробної промисловості. В результаті переробки зерна одержують крупи, муку, спирт та інше. Зерно є важливим експортним товаром, який може забезпечити значні надходження валютних коштів

Головною ціллю досягнення продовольчої безпеки населення є збільшення виробництва обсягів зернових культур, які постачають більшу половину щоденних калорій, які необхідні людині для її розвитку та життєдіяльності. Членство України в Світовій організації торгівлі, а також перспективи входження до Європейського Союзу, накладають свої зміни на структуру сівозмін сільськогосподарських товаровиробників та відповідне функціонування галузі переробки.

Не дивлячись на сучасні виклики соціально – економічних процесів та природні зміни, головним завданням агропромислового комплексу залишається підвищення рівня продовольчої безпеки держави і особливо, забезпечення населення високоякісними, екологічно безпечними продуктами харчування вітчизняного виробництва. Проте відомо, що за останні роки значного приросту врожаю зернових культур, не відбулося. Тому на сучасному етапі вирішення цих питань набуває особливої гостроти.

Для розв'язання цих складних завдань необхідно у кожній агроекологічній зоні використовувати нові перспективні культури, їх сорти та гібриди, а також застосовувати комплекс агротехнічних заходів, що відповідає району вирощування.

Однією з перспективних культур є гречка. Проте місце гречки в структурі посівних площ на сьогоднішній день, не виправдано мале. Причиною недостатнього впровадження культури гречки в землеробство нашої країни є не достатня вивченість вимог культури до умов вирощування.

Гречка є традиційним продуктом харчування для пересічного українця і вважається «королевою круп», оскільки має надзвичайно великий позитивний вплив на здоров'я людини. Феномен гречки полягає в її різнобічному використанні, у високій якості одержуваних продуктів. Вона рекомендована як універсальний компонент оздоровчого, дитячого та лікувально-профілактичного, у тому числі дієтичного харчування. Підвищений попит на гречку зумовлений унікальними поживними і лікувально - дієтичними властивостями продукції, здатністю знижувати радіаційний фон, покращувати роботу систем травлення та кровоносної системи людини. У раціоні їстівних продуктів українців значне місце посідають зернові, в тому числі круп'яні культури — 45% від загалу.. Гречка вважається цінним медоносом та добрим попередником у сівозміні для інших культур. Крім того, продукція з гречки вирізняється екологічною чистотою і низькими капіталовкладеннями у виробництво, що набуває особливого значення в сучасному світі [2]. Проміжну культуру гречки відносять до екологічно – чистого напрямку інтенсифікації сільськогосподарського виробництва в Україні. Так, слово «green», що маркує органічну продукцію і вказує на її екологічно – чисте походження, асоціюється з вузьким колом культур, серед яких гречка посідає чільне місце [2].

У світі гречка вважається малопоширеною зерновою культурою. До 2013 року в трійку найбільших виробників гречки входила Україна. Однак у результаті істотного скорочення площ сівби попередні позиції були втрачені. Україна і європейські країни як виробники гречки наразі суттєво поступаються Китаю і Росії. Сучасний ареал вирощування культури розповсюджується в багатьох регіонах земної кулі. Хоч інтерес до гречки в світі останнім часом зріс, проте загальна площа посівів її на земній кулі становить лише 2,5 млн га, які зосереджені в помірно теплих зонах Північної півкулі. Найбільшу площу посівів під гречкою (1584 тис. га) займає Китай (близько 75-80%), далі йдуть: Росія, Україна, Японія, Канада, США, Бразилія та країни колишньої Югославії. В Західній Європі безумовним лідером є Франція, де під посівами гречки зайнято відносно невеликі площі (31,9 тис. га), але отримано найвищу врожайність – 3,5 т/га. В інших країнах Євразії гречку висівають на невеликих площах, які статистика часто не обліковує [4]. В порівнянні з другими зерновими та круп'яними культурами, гречка не формує високої врожайності.

За середнім показником врожайності гречки в Україні наразі **лідидує Черкащина — 2,0 т/га**, слідом йдуть господарствах **Київської (1,84 т/га)** та **Хмельницької (1,8 т/га)** областей. Тим часом, за валовим збором гречки з обмолочених 16 тис. га лідують Сумська (3,8 тис. тонн), Київська (3,6 тис. тонн) та Вінницька (3,2 тис. тонн) області [3].

Світовий експорт гречки упродовж останніх п'яти років у середньому становив близько 160 тис. т у рік.

Проведений аналіз вирощування гречки в Україні та світі показує, що гречку вирощують як в Євразії так і в Америці. Гречка набуває з кожним роком все більшої популярності як на світовому, так і вітчизняному ринку та має сталу тенденцію до зростання. Головною причиною є, по-перше, зміни культури споживання населення, по-друге, ця культура використовується не лише для харчових та кормових цілей, а також є цінною лікувальною рослиною та добрим медоносом.

Зважаючи на це гречана продукція може стати вагомим статтею експорту України на світовому ринку. Проте посівні площі, зайняті гречкою, за останні роки в Україні мають тенденцію до скорочення, що пов'язано з низкою причин як технологічного так і економічного характеру.

Список використаної літератури

1. О.Л. Яцишен, Л.К. Тараненко. «Перспективи вирощування гречки в Україні» Збірник наукових праць ННЦ «Інститут землеробства НААН» Випуск 3, 2015.
2. Oleksander Averchev, Hanna Fesenko. Analysis of economic aspects of buckwheat, panicum and rice growing and production in central and eastern europe and Ukraine. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2019. Vol 5, № 5. P. 213–221.
3. Офіційний сайт Держкомстату України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 20.04.2020).

4. Маслак. О. Український ринок гречки URL: <http://agro-business.com.ua/agro/ekonomichni-hektar/item/2640-ukrainskyi-rynok-hrechky.html> (дата звернення 23.04.2020).

УДК 633.81:665.52:547.913

Петро Добровольський

в.о. директора

Лариса Андрійченко

кандидат с.-г. наук

вчений секретар

Олег Коваленко

доктор с.-г. наук

провідний науковий співробітник

Миколаївська державна сільськогосподарська дослідна станція ІЗЗ НААН

ЕФІРООЛІЙНІ РОСЛИНИ ТА ЇХ ЗНАЧЕННЯ У СУЧАСНОМУ СВІТІ

Ефіроолійні рослини – це рослини, що містять в особливих клітинах (ефіроолійних ходах) або в залізистих волосках пахучі ефірні олії – леткі сполуки, що практично не розчиняються у воді. Вони являють собою складні суміші різних органічних сполук: терпенів, спиртів, альдегідів, кетонів. Ефіроолійними ці рослини стали називати в ХІХ столітті, коли з них почали отримувати промислові кількості пахучих речовин, насамперед ефірних олій. Використовуються вони не одне тисячоліття.

Здатність виробляти пахучі олії відзначені більш ніж у 3000 видів рослин, що належать до родин Парасолькові, Ясноткові, Рутові, але промислове значення мають у всьому світі близько 200 видів. Найбільша кількість ефірних олій міститься у квітках та плодах, менше – у листях, стеблах та підземних органах. Кількість масел коливається від ледь помітних слідів до 20-25% на суху речовину. Більшість ефіроолійних рослин – до 44% всіх видів – росте у тропіках та субтропіках (цитрусові, гвоздичне дерево, лаврове дерево, коричне дерево, імбир). Є промислові плантації цих культур. У середній смузі культивують і збирають у дикорослому вигляді переважно трав'янисті ефіроолійні рослини — коріандр, шавлію, базилік, кмин, аніс, пачулі, кріп, айр. Ефірні олії є сумішшю летючих речовин, що утворюються в рослинах. Ці речовини відносяться до різних класів органічних сполук, склад і чисельність яких у кожного виду ефіроолійних рослин різні і можуть бути хемотаксономічною ознакою. Основну групу речовин, що входять до складу ефірних олій багатьох рослин, складають терпени (точніше, монотерпени) і сесевітерпени, тобто речовини ізопреноїдної структури.

Однак, в ефірних оліях ряду рослин можуть переважати ароматичні